

СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ ОПИСУ ЕМОЦІЇ ЖАХ В ГОТИЧНИХ РОМАНАХ

Приходченко Олександра Олексіївна

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування

Запорізького національного університету

вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-8468-2453>

Емоційна концептосфера постає як сукупність уявлень, що охоплюють різні емоційні стани й переживання людини, а також мовні та культурні коди, за допомогою яких ці емоції вербалізуються й осмислюються в різних соціокультурних умовах. Поняття "жах" активно застосовується в межах лінгвістичних, психологічних і культурологічних досліджень та спрямоване на з'ясування процесів формування емоцій, особливостей їх мовного вираження й культурної інтерпретації. Зображення емоційного фону будь-якого твору, особливо готичних романів, є неможливим без використання епітетів, оскільки саме за їх допомогою досягається неповторна атмосфера жахливого, яка впливає на сприйняття не лише внутрішнього світу роману, а й поведінки та реакцій героїв. Світ готичних романів являє собою метафоричне розуміння реального світу, сповненого невпевненості, страхів, моральних та етичних норм. Метафора є одним із ключових художніх засобів готичного роману, оскільки саме вона допомагає передати атмосферу страху, таємничості й психологічної напруги, характерну для цього жанру. Персоніфікація жаху є центральним механізмом готичного роману. Цей прийом дозволяє письменникам готичного жанру максимально інтенсифікувати атмосферу тривоги й містичності, роблячи жах видимим і матеріальним. Порівняння відіграє важливу роль у формуванні образу жаху в готичних романах, оскільки створює асоціативний ряд із відомими героями, подіями та емоціями, вказуючи на вже наявний реальний досвід, який зіставляється із чимось новим та невідомим. Порівняння допомагає зробити моторошну атмосферу готичного роману наочною та емоційно відчутною. Через зіставлення з природними або надприродними образами автор глибше розкриває внутрішній стан персонажів і підсилює ефект страху та тривоги. Гіпербола в готичному романі використовується для перебільшення почуттів і подій, що надає оповіді драматизму й надреального звучання. Вона загострює переживання героїв і посилює відчуття жаху та безвиході. Протиставлення звичайності і жахливості відображає внутрішню природу антагоністів досліджуваних романів, їхню приналежність до потойбічного світу, а з іншого боку, реальність та нормальність протагоністів – представників людства. Повтор у готичному романі слугує засобом нагнітання напруження та страху. Він підкреслює нав'язливість тривожних образів і мотивів, створює відчуття замкненості й фатальності подій, посилюючи психологічний вплив на читача.

Ключові слова: стилістичні прийоми, епітет, порівняння, гіпербола, метафора, персоніфікація, антитеза, повтор, концепт, концептосфера, емоція.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Емоційна концептосфера є сукупністю уявлень, які включають різноманітні емоційні стани та переживання людини, а також мовні й культурні коди, через які ці емоції виражаються й осмислюються в різних соціокультурних контекстах (Вовк, 2019, с. 23 – 29).

Феномен "жах" активно використовується у лінгвістичних, психологічних і культурологічних дослідженнях, зокрема для вивчення процесів формування емоцій, особливостей їх мовного відображення та культурної інтерпретації.

Поняття жаху є однією з центральних тем у готичному романі, який розвивається в кінці 18 – на початку 19 століття. Жаж у готичних творах є не просто емоційною реакцією на страшні події,

а складним явищем, яке включає у себе психологічні, соціальні й культурні аспекти. Стилістичні засоби, які використовуються для відтворення цього феномену, створюють неповторну атмосферу страху, тривоги і невідомості.

Жаж у готичному романі проявляється в поєднанні реального й надприродного, створюючи відчуття дисторсії, де межа між цими двома світами часто стирається. Твори часто зображують персонажів, що перебувають у стані крайнього страху, який розпалюється зовнішніми обставинами або внутрішніми конфліктами.

Жаж у готичних романах є багатогранним феноменом, який виходить далеко за межі простого страшного досвіду. Він включає в себе психологічні, культурні, соціальні й емоційні аспекти, що зводяться до основного запитання: як

людство взаємодіє з невідомим і чи є межа між реальністю і кошмарами? Готичні романи мають низку виразних стилістичних засобів, що допомагають створити атмосферу жаху. Стилiстичні засоби, зокрема метафорика, гіпербола, а також гра між реальним і надприродним, допомагають глибше розкрити ці теми.

Незважаючи на цілу низку розвідок та численні спроби класифікації та систематизації стилістичних засобів відтворення емоції жаху, проблеми, які стосуються їх ролі в комунікаційному процесі, залишаються відкритими, що і зумовлює **актуальність** запропонованої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Емоція ЖАХ є однією з центральних для готичного роману, адже саме вона формує емоційний фон твору, впливає на сприйняття персонажів і визначає специфіку художнього світу (Гудманян, Іванова, 2017, с. 13–17; Castle, 2007). Стилiстичні засоби виступають ключовими інструментами вербалізації цього концепту, перетворюючи абстрактне відчуття жаху на відчутний читацький досвід.

Формулювання мети і завдань статті. Метою цієї статті є окреслення стилістичних засобів, що використовуються в готичних романах для репрезентації емоції жаху. До основних завдань дослідження належить аналіз мовних засобів, за допомогою яких вербалізується зазначена емоція.

Методологічні засади роботи зумовлені поставленою метою, добором матеріалу та прикладною спрямованістю дослідження. Методика аналізу реалізації емоцій базується на комплексному підході, який поєднує традиційні лінгвістичні методи з концептуальним підходом до вивчення мовних одиниць.

Матеріалом дослідження слугували 600 дискурс-фрагментів, що містять стилістичні засоби вираження емоції жаху.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зображення емоційного фону будь-якого твору, особливо готичних романів, є неможливим без використання *epitomes*, оскільки саме за їх допомогою досягається неповторна атмосфера жахливого, яка впливає на сприйняття не лише внутрішнього світу роману, а й поведінки та реакцій героїв (Галич, 2011).

Розглянемо наступні приклади.

Епітети в готичних романах створюють образ жаху, який змальовується здебільшого негативно. Зокрема, наведений нижче приклад вказує на характеристику жаху ('horror') як невідомого, що досягнуто за допомогою епітета 'unknown' ("not known; unfamiliar" (The Free Dictionary)). Таке визначення жаху інтенсифі-

кує загальну негативну та похмуру атмосферу. Лексема 'horror', використана у формі множини – "horrors", свідчить про незрозумілу кількість жахів, які переслідують героїв. Вживання епітета 'terrible' ("causing great fear or alarm; dreadful" (The Free Dictionary)) разом із лексемою 'struggle' ("a strenuous effort in the face of difficulty" (The Free Dictionary)) характеризують стан Люсі, яка останнім часом ("of late" – "recently; lately" (The Free Dictionary)) боролась зі сном ("struggle I have had against sleep"), що зазвичай є саме тим проміжком існування людини, коли вона відпочиває, набирається сил та відновлюється після пережитих негараздів. Повторення лексеми 'pain' разом із лексемою 'fear' та згадкою про безсоння, вираженою іменником 'sleeplessness' ("a temporary state in which you are unable (or unwilling) to sleep" (The Free Dictionary)) свідчить не лише про страх перед безсонням, а й говорить про той факт, що сон тепер став не допомогою при відновленні, а страшним періодом часу, який приносить біль та незвіданість: "Oh, the terrible struggle that I have had against sleep so often of late, the pain of sleeplessness, or the pain of the fear of sleep, and with such unknown horrors as it has for me!" (Sroker, 1994, p. 125). Водночас, використання лексем 'pain', 'fear', 'terrible', які є ключовими іменами (або похідними від них) відповідних концептів (PAIN, FEAR, TERROR), демонструє не тільки тісний зв'язок між ними у межах досліджуваних романів, а й між емоціями, які виражаються з їх допомогою.

Жах, який виражається у вчинках або реакціях героїв характеризує їх світосприйняття. Так, реакція героїні на вампіра змальована епітетом 'undisguised' ("not disguised or concealed" (The Free Dictionary)) і свідчить про **усвідомлення загрози**, яку несе це створіння для неї особисто: "She stared at me with undisguised horror" (Rice, 2008, p. 50). З іншого боку жах ('horror') схарактеризовано прикметником 'cold' ("lacking emotion; objective" (The Free Dictionary)), який визначає його як **'холодний, беземоційний'**.

Однак, місце розташування такого жаху описано дієсловом 'to settle' ("to place or arrange in a desired position" (The Free Dictionary)) у формі минулого закінченого часу – "had settled", ідентифікує його локалізацію у животі людини. При цьому підкреслюється той факт, що він там існує дуже давно ('belly' ("the stomach" (The Free Dictionary))): "Cold horror had settled in my belly" (Kristoff, 2021, p. 90).

Отже, епітети в готичному романі виконують одну з ключових поетичних і жанротворчих функцій. Їхня роль значно ширша, ніж просто

«прикрасити» текст. Вони створюють атмосферу страху, тривоги й таємничості, формують емоційне тло оповіді та допомагають розкрити внутрішні стани персонажів.

Світ готичних романів являє собою **метафоричне** розуміння реального світу, сповненого невпевненості, страхів, моральних та етичних норм. Саме тому метафора є визначальним стилістичним прийомом, який використовується для зображення не лише таємничої та похмурої атмосфери, характерної для світу готичних романів, а й для опису емоцій та внутрішніх переживань героїв, які потрапили до цього химерного світу (Єфименко, 2016, с. 540–543.)

Похмура атмосфера кладовища цвинтаря та гробниць, серед яких знаходиться герой, описана епітетами *'dumbly'* (*"in an inarticulate manner"* (The Free Dictionary)), *'passive'* (*"unresisting and receptive to external forces"* (The Free Dictionary)), *'degraded'* (*"having been corrupted or depraved"* (The Free Dictionary)), *'damned'* (*"condemned to eternal punishment"* (The Free Dictionary)), *'monstrous'* (*"shockingly hideous or frightful in appearance"* [https://www.thefreedictionary.com/]), іменником *'engraving'* (*"a print made from an engraved plate or block"* (The Free Dictionary)) та словосполученням *'bloating corpses'* (*'bloating'* (*"swollen or distended beyond normal size by fluid or gaseous material"* (The Free Dictionary)), *'corpse'* (*"dead body"* (The Free Dictionary))).

Окрім того, використання метафори *"horrors rose all around me"* свідчить про те, що жах, ніби то, **оточує героя**, не дає йому можливості врятуватись: *"And horrors rose all around me: the dumbly passive and, degraded damned of Bosch, the bloated coned corpses of Traini, the monstrous horsemen of Durer, <...> and engraving"* (Rice, 2008, p. 175).

Метафоричне порівняння жаху (*'horror'*) із **хвилею** (*'wave'*) присутнє в наступному прикладі, змальовуючи жах як певну субстанцію, що може нахилити на людину, поглинути її, пройти скрізь неї (*"through"*). Однак, такий ефект не є довготривалим. Так само як і хвилі, які приходять разом з припливом та йдуть із відпливом, жах стрімко зникає, що змальовано дієсловом *'to shoot'* (*"to pass over or through swiftly"* (The Free Dictionary)) та підкріплюється асоціацією із піском, який нібито просочується крізь пальці (*"through my hands"*): *"A wave of horror and despair went through me, shooting through my hands"* (Kostova, 2005, p. 424).

Отже, жах (*'horror'*) зображено за допомогою метафори **істоту**, яка характеризується **негативним впливом** на оточення, уособлює в

собі все зло та страждання (у вигляді вампірів), з якими зустрічаються герої готичних романів. Метафоричне зображення жаху свідчить про те, що його **можна перемогти** за допомогою вогню та наполегливості, не дивлячись на той факт, що жах **не має кордонів, існує з прадавніх часів, перетворюється на легенди** та огортає все навкруги таємницями, страхом та негативними емоціями.

Метафора є одним із ключових художніх засобів готичного роману, оскільки саме вона допомагає передати атмосферу страху, таємничості й психологічної напруги, характерну для цього жанру.

Одним із важливих стилістичних засобів відображення **жаху** (*'horror'*) є персоніфікація, за допомогою якої абстрактні страхи, тривоги чи психічні стани героя набувають форми конкретних істот та предметів. Іншими словами, внутрішні емоції стають зовнішніми образами. Розглянемо цю тезу детальніше.

Нерозуміння та страх від емоції жаху (*'horror'*) розкривається у ставленні до неї як до живої істоти. Так, жах, виражений лексемою *'horror'* (*"an intense, painful feeling, state or condition of repugnance and fear"* (The Free Dictionary)) ототожнюється із певним **створінням**, яке має силу позбавити (**'заарештувати'** (*'to arrest'* – *"to deprive (a person) of liberty by taking him into custody"* (The Free Dictionary))) людину будь-якої можливості існувати у суспільстві (*'nerve'* – *"courage and control under pressure"* (The Free Dictionary)), створюючи неймовірний тиск на неї.

Це змальовано за допомогою слова *'every'* – *"constituting each and all members of a group without exception"* (The Free Dictionary), що демонструє **ретельність**, з якою діє ця істота. Вона не пропускає жодної частини організму людини (*"every part of me"*), наче заморожуючи всі можливі реакції, що відображено за допомогою дієслова *'to freeze'* (*"to become fixed, stuck, or attached by or as if by frost"* (The Free Dictionary)): *"It makes every part of me freeze, every nerve in my body arrested with horror..."* (Wolff, 2020, p. 276).

Використання лексеми *'horror'* у формі множини – *'horrors'*, демонструє той факт, що жах **не може існувати окремо**, а, зазвичай, позначає **сукупність емоцій або подій**, які призвели до такого стану. Так, наведений нижче приклад, підтверджує асоціацію жаху з людиною. Дієслово *'to roam'* (*"to move about without purpose or plan; wander"* (The Free Dictionary)) і прислівника *'unchecked'* (*"without being stopped or hindered"* (The Free Dictionary)) демонструє

ють **хаотичний характер** жаху як істоти: “*The horrors that roamed it unchecked...*” (Kristoff, 2021, p. 31).

Разом з тим, жах-істота характеризується як така, що займає собою багато простору, існує всюди, що виражено за допомогою словосполучення “*all around me*”, свідчачи про відсутність перепон для існування жаху: “*And horrors rose all around me...*” (Rice, 2008, p. 175). Тут показано значення просторової дистанції (проксеміки) для підсилення напруги та небезпеки, яка загрожує героям. (Grebelsky-Lichtman, Shenker, 2017, p. 83–108).

Отже, персоніфікація жаху є центральним механізмом готичного роману. Завдяки йому примарні емоції та страхи стають відчутними, матеріальними і часто символічними образами. Цей прийом дозволяє письменникам готичного жанру максимально інтенсифікувати атмосферу тривоги й містичності, роблячи жах видимим і матеріальним.

Порівняння відіграє важливу роль у формуванні образу жаху в готичних романах, оскільки створює асоціативний ряд із відомими героям подіями, та емоціями, вказуючи на вже наявний реальний досвід, який зіставляється із чимось новим та невідомим.

Вибір автором лексеми із подвійним значенням (Романова, 2011, с. 174–179) підтверджує ідею про протиставлення пережитого досвіду новому. Так, лексема ‘*trill*’ (“*a sudden sensation of excitement and pleasure*” (The Free Dictionary)) характеризує певну ситуацію, яка приносить несподіване задоволення, захоплення та радість.

Однак, у наведеному нижче прикладі, ця лексема визначає протилежну ситуацію – ‘*thrill*’ (“*a trembling sensation caused by fear or emotional shock*” (The Free Dictionary)), вказуючи на переживання через страх, емоційний шок або пережитий уже жах. Використання словосполучення “*in a fraction of a second*” (‘*fraction*’ – “*fraction of a second*” (CambridgeDictionary)) свідчить про швидку зміну ситуації, а ідіоматичний вираз “*from head to foot*” (“*completely covering your body*” (CambridgeDictionary)) ще раз демонструє неочікуваність та всепоглинаючий характер емоції жаху: “*It happened in a fraction of a second, but a thrill of horror washed over me, head to foot*” (Kostova, 2005, p. 35).

Проведення аналогії між жахом (‘*horror*’) та літаком (‘*plane*’), досягається за допомогою порівняння, описаного фразою “*horror slides through me*”, де дієслово ‘*to slide*’ (“*to lose a secure footing or positioning; slip*” [https://www.thefreedictionary.com]) разом із прийменником

‘*through*’ (“*in one side and out the opposite or another side of*” (The Free Dictionary)) засвідчують нестабільність руху, а отже – неможливість передбачення напрямку або кінцевого пункту цього переміщення літаком (‘*plane*’).

Рух літака описано епітетами ‘*fast*’ (“*acting, moving, or capable of acting or moving quickly; swift*” (The Free Dictionary)), ‘*desperate*’ (“*rash, frantic, hopeless, desolate*” [https://www.thefreedictionary.com]) та ‘*allconsuming*’ (“*taking up all of someone's time and attention*” (The Free Dictionary)), які є результатом місця згаданого вище переміщення – а саме злітної смуги, вкритої льодом (“*icy runway*”), яка також унеможливає стабільність та точність руху: “*Horror slides through me like a plane on an icy runway – fast, desperate, allconsuming*” (Wolff, 2020, p. 179). Така нестабільність підсилює рівень жаху, його несподіваність та неконтрольованість.

Отже, порівняння допомагає зробити моторошну атмосферу готичного роману наочною та емоційно відчутною. Через зіставлення з природними або надприродними образами автор глибше розкриває внутрішній стан персонажів і підсилює ефект страху та тривоги.

Ситуація, в якій людина відчуває жах, підсилює всі емоції, почуття та інтенсифікує процеси в організмі. Саме тому логічним видається використання **гіперболи**, яка допомагає визначити ступень такого посилення. Так, наведений приклад свідчить про неможливість пережити більший жах (‘*horror*’) аніж той, що вже був присутній в житті героїв (“*like this*”).

Використання заперечної частки ‘*no*’ разом із модальним дієсловом ‘*can*’ характеризує відсутність можливості повторення жаху, у той час як прислівник ‘*ever*’ (“*in any way; at all*” (The Free Dictionary)) та словосполучення ‘*any more*’ (“*any longer; nowadays*” (The Free Dictionary)) підкреслює ідею неможливості його повторення: “*There can be no horror like this ever any more*” (Stoker, 1994, p. 200).

Отже, гіпербола в готичному романі використовується для перебільшення почуттів і подій, що надає оповіді драматизму й надреального звучання. Вона загострює переживання героїв і посилює відчуття жаху та безвиході.

Протиставлення відіграє важливу роль у вербалізації концепту HORROR, у відтворенні його різнобічного характеру та впливу на людину зокрема, та на її оточення в цілому. Жах асоціюється із чимось нереальним, таким, який не може існувати у нормальному світі.

Емоція жаху, виражена лексемою ‘*horror*’, яка є ключовим ім’ям відповідного концепту, або лексемою ‘*horrible*’, яка є дериватом ключо-

вого імені концепту. Жах репрезентує двоїстість світу, його неоднозначність, оскільки умовно розмежовує переляк від реального та нереального, як от від реальних історичних подій на кшталт війн і нереальних надприродних сил – вампірів.

Використання антитези для протиставлення **реального** (*‘real’*) та **надприродного** (*‘supernatural’*) жаху наявне в наступному прикладі. Головна героїня – Хелен протягом всього свого життя цікавилась історією, оскільки мала батька вченого-історика, який багато подорожував та брав її з собою, а потім і сама обрала цю сферу своєї професією (*“my historian’s experience”*). Саме через це її бачення історичних подій того періоду, коли нібито існував граф Дракула, схарактеризовано за допомогою антитези *‘real horrors – not supernatural’*. Згадка доби Середньовіччя (*“Middle Ages”*) підкріплює асоціацію із жахами, оскільки саме цей період в історії відомий як “темні віки” (Мозговий, 2024).

Заперечна частка *‘not’* разом із лексемою *‘supernatural’* (*“pertaining to or attributed to ghosts, goblins, or other unearthly beings; eerie; occult”* (The Free Dictionary)) підсилює впевненість героїні у відсутності незрозумілого та нерозгаданого у тих подіях. Фраза *“the dead stayed respectably dead”* (*‘respectably’* – *“honorably; suitably”* (The Free Dictionary)) свідчить про впевненість у тому, що мерці залишаються мертвими, не можуть оживати та існувати після смерті. Дракулу описано епітетом *‘colorful’* (*“characterized by rich variety; vividly distinctive”* (The Free Dictionary)) та іменником *‘legend’* (*“an unverified story handed down from earlier times”* (The Free Dictionary)), які демонструють його нереальність.

Така думка підтверджується і наступною фразою – *“resurrected by the movies of my childhood”*, вказуючи на те, що Дракула існував лише у фільмах в її дитинстві, відтворюючи факт усвідомлення його існування, але лише як персонажа фільмів, вигаданого та наділеного певними надприродними якостями: *“In my historian’s experience, the dead stayed respectably dead, the Middle Ages held real horrors, not supernatural ones, Dracula was a colorful East European legend resurrected by the movies of my childhood...”* (Kostova, 2005, p. 69).

Отже, протиставлення жаху у готичних романах про вампірів представлене у декількох проєкціях. Зокрема, протиставляється **реальність** та **нереальність**, або надприродність даного феномену, що викликана специфікою досліджуваного матеріалу і свідчить про інтерес до всього

містичного, і, водночас, страх від усвідомлення його існування.

Протиставлення **звичайності** і **жахливості** відображає внутрішню природу антагоністів досліджуваних романів, їх приналежність до потойбічного світу і а, з іншого боку, реальність та нормальність протагоністів – представників людства. **Позитивне** і **негативне** представлене як дві частини одного цілого: елементи природного балансу, який повинен існувати у світі, акцентуючи увагу на його **тривалості**, нескінченості навіть після смерті.

Повторення, як один із способів інтенсифікації навколишньої атмосфери, безперечно поглиблює атмосферу жаху в готичних романах. Розглянемо наступний приклад.

У наведеному прикладі змальовано старого вампіра, з яким довго воював де Ліон – Дантона Восса [Danton Voss] за допомогою метафоричного опису *“things like him”*, що свідчить про його неналежність до світу людей. Найвищий ступінь порівняння прикметника *‘most’*, у фразі *“most of my life”* вказує на тривалу боротьбу (*“fought”*), а отже, і на знижений рівень страху перед такими як він істотами. Однак, епітет *‘utterly’* (*“completely; absolutely; entirely”* (The Free Dictionary)) вжитий разом із прикметником *‘horrificing’* (*“provoking horror”* (The Free Dictionary)) спростовує цю ідею, і, підтверджує факт жаху навіть від думки (*“thought”*) про подібних створінь. Повторення лексеми *‘horrificing’* ілюструє нав’язливість судження про жахливість згаданих вище істот, що показує контекст використання конструкції протиставлення *“not frightening ... just horrificing”*.

Лексема *‘frightening’* (*“causing fear or dread or terror”* (The Free Dictionary)) визначена в ньому характеризує менший ступінь переляку героя: *“I’d fought things like him most of my life, and still, a part of me found the thought of Danton Voss utterly horrificing. Not frightening, mind you. Just ... horrificing”* (Kristoff, 2021, p. 408).

Отже, повтор у готичному романі слугує засобом нагнітання напруження та страху. Він підкреслює нав’язливість тривожних образів і мотивів, створює відчуття замкненості й фатальності подій, посилюючи психологічний вплив на читача.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Стилістичні засоби відіграють вирішальну роль у репрезентації концептосфери ЖАХ у готичних романах. Вони не лише описують страх, а й конструюють його, занурюючи читача в атмосферу тривоги, невизначеності та містичної загрози. Через систему лексичних, синтаксичних і образних засобів жах постає як

багатовимірний художній концепт, що є визначальною ознакою готичного жанру. Перспективним є дослідження ролі стилістичних засобів в інших жанрах літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк О. В. Маніфестація емоції жаху крізь призму описів емоційних станів персонажів-жертв. *Львівський філологічний часопис*, 2019. (5), С. 23 – 29. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-4>
2. Галич О.Б. Мовні засоби відтворення містичного в англійському готичному романі XVIII ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київський національний лінгвістичний університет. К., 2011. 81 с.
3. Гудманян А. Г., Іванова А. О. Генеза та жанрові особливості літератури жахів з позиції сучасної науки про переклад. К. : НАУ, 2017. С. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.18372/2520-6818.36.12197>
4. Єфименко Т. М. Жанрова трансформація готичного роману в сучасній британській прозі. *Наукові записки*. № 145. Кіровоград, 2016. С. 540–543.
5. Мозговий І. П. “Темні віки”, або Хроніка Середньовіччя: монографія. Суми: Світ друку, 2024. 576 с.
6. Романова Н. В. Проблема емоційної і емотивної лексики. *Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2011. Вип. 3. (Ч. 2). С. 174–179.
7. Castle M. On Writing Horror: A Handbook by the Horror Writers Association. Cincinnati: Writer's Digest Books, 2007. 272 p.
8. Grebelsky-Lichtman T., Shenker E. Patterns of nonverbal parental communication: A social and situational contexts approach. *J. Soc. Pers. Relation*, 2017. 36. P. 83–108.
9. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary> (дата звернення: 12.01.2026)
10. The Free Dictionary by Farlex. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 12.01.2026).

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Kostova E. The Historian. New York, USA: Little, Brown and Company/Hachette. 2005. 484 p.
2. Kristoff J. Empire of the Vampire. New York, USA : St. Martin's Press. 2021. 757 p.
3. Rice A. Interview with the vampire. New York, USA : Sphere. 2008. 266 p.
4. Stoker B. Dracula. England : Penguin books. 1994. 353 p.
5. Wolff T. Crave. Entangled, UK : Teen. 2020. 295 p.

REFERENCES

1. Vovk, O. V. (2019). Manifestatsiya emotsiyi zhakhu kriz' pryzmu opysiv emotsiynykh staniv personazhivzherty [Manifestation of the emotion of horror through the prism of descriptions of the emotional states of the victim characters]. *L'vivs'kyi filolohichnyi chasopys [Lviv Philological Journal]*, (5), S. 23 – 29. [in Ukrainian]. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-4>.
2. Halych, O.B. (2011). Movni zasoby vidtvorennya mistychnoho v anhliys'komu hotychnomu romani XVIII st. [Linguistic means of reproducing the mystical in the English Gothic novel of the 18th century]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 «Hermans'ki movy». Kyivivs'kyi natsional'nyy linhvistychnyy universytet. K., 81 s. [in Ukrainian].
3. Hudmanyanyan, A. H., Ivanova, A. O. (2017). Heneza ta zhanrovi osoblyvosti literatury zhakhiv z pozytsiyi suchasnoyi nauky pro pereklad [Genesis and genre features of horror literature from the perspective of modern translation science]. K. : NAU, S. 13–17. [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.18372/2520-6818.36.12197>.
4. Yefymenko, T. M. (2016). Zhanrova transformatsiya hotychnoho romanu v suchasniy brytans'kiy prozi [Genre transformation of the Gothic novel in modern British prose]. *Naukovi zapysky [Scientific notes]*. № 145. Kirovohrad, S. 540–543. [in Ukrainian].
5. Mozhovyy, I. P. (2024). “Temni viky”, abo Khronika Seredn'ovichchya: monohrafiya [Dark Ages”, or Chronicle of the Middle Ages]. Sumy: Svit druku, 576 s. [in Ukrainian].
6. Romanova, N. V. (2011). Problema emotsiynoyi i emotyvnoyi leksyky [The problem of emotional and emotive vocabulary]. *Naukovyy visnyk Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrayinky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo [Scientific Bulletin of Volyn. National University named after Lesya Ukrainka. Philological Sciences. Linguistics]*. Luts'k, Vyp. 3. (CH. 2). S. 174–179. [in Ukrainian].
7. Castle, M. (2007). On Writing Horror: A Handbook by the Horror Writers Association. Cincinnati: Writer's Digest Books, 272 p. [in English].
8. Grebelsky-Lichtman, T., Shenker, E. (2017). Patterns of nonverbal parental communication: A social and situational contexts approach. *J. Soc. Pers. Relation*, 36. P. 83–108. [in English].
9. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary> (access date: 12.01.2026)
10. The Free Dictionary by Farlex. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (access date: 12.01.2026).

STYLISTIC DEVICES OF DESCRIPTION OF EMOTION HORROR IN GOTHIC NOVELS

Pryhodchenko Oleksandra Oleksiivna

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of the Foreign Languages for Specific Purposes

Zaporizhzhia National University

66, Universitets'ka, Str., Zaporizhzhia, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-8468-2453>

The emotional conceptosphere appears as a mixture of understandings, which encompasses different human emotional states and feelings, as well as language and cultural codes that help to verbalize and interpret these emotions in various sociocultural contexts. The notion of 'horror' is widely used in the fields of linguistic, psychological, and cultural research, aiming to clarify the processes of emotion formation, the peculiarities of their linguistic expression, and cultural interpretation. The description of the emotional background of any literary work, especially of the Gothic novels, is impossible without the usage of epithets, as with their help, the unique atmosphere of horrible is achieved, which influences the understanding not only of the inner world of the novel, but also the heroes' behavior and reactions. The world of Gothic novels represents a metaphorical understanding of the real world, which is full of uncertainty, fear, and moral and ethical norms. The metaphor is one of the key artistic means of the Gothic novel, as it helps to convey the atmosphere of fear, mystery, and psychological tension that are peculiar to this genre. The personification of horror is the key mechanism of the Gothic novel. This technique enables writers of the Gothic genre to intensify the atmosphere of anxiety and mysticism to the maximum degree, rendering horror visible and material. The comparison plays a crucial role in shaping the image of horror in Gothic novels, as it creates the associative array with the already known events and emotions, demonstrating the already existing real experience, which is compared to something new and unknown. The comparison allows the horrific atmosphere of the Gothic novel to be visible and emotionally perceptible. Through comparison with natural or supernatural phenomena, the author effectively conveys the deepness of characters' inner state and intensifies the effect of fear and anxiety. Hyperbole is used to exaggerate emotions and events in Gothic novels, making the story more dramatic and unreal. It sharpens heroes' feelings and intensifies the understanding of fear and despair. The antithesis of ordinariness and horror represents the inner nature of the antagonists in the novels under analysis, their supernatural origin, and, on the other hand, the real and ordinary character of the protagonists, who are representatives of humanity. The repetition in the Gothic novel serves as a means of intensification of anxiety and fear. It underlines the obsession with anxiety images and motives, creates the feeling of insularity and fatality of events, enhancing the psychological influence on the reader.

Key words: *stylistic devices, epithet, repetition, hyperbole, metaphor, personification, antithesis, repetition, concept, conceptosphere, emotion.*

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
(CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 14.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026